webbkatalog 7

Grafiskt

... är temat för denna WEBBKATALOG 7.

Den svartvita grafiken ligger oss varmt om hjärtat. Ämnet presenteras här litet bredare än vanligt, om än med ett fåtal föremål.
De är av olika slag och det stora tidsspannet (1647–1950) vittnar dels om grafikens livskraft och utveckling men kanske främst om starka traditioner!

Innehåll

CESIO, EFTER CARRACCI	*Bacchus och Ariadnes triumf*
ANON.	*Biblia* 1647 *& Susanna i badet*
LOUIS MASRELIEZ	*Offerscen*
EFTER ANG. KAUFFMANN	*Gustaf Adolf Reuterholm*
BELLMAN | J. F. MARTIN	*Vinjetter för Bacchi tempel*
JONAS ENGBERG	*Rörstrandsbricka från* 1733
GUSTAF MARTIN LAMM	*Carl Flodman och hans etsningar*
CARL LARSSON	*Suzanne och Gunlög*
GEORGES BRAQUE	*Milarepa*

Lorenz B. Hatt | KONSTHANDEL
HÄGERSTENSVÄGEN 141, 12648 HÄGERSTEN (ASPUDDEN)
WWW.HATT.SE | INFO@HATT.SE

STOCKHOLM 2019

1. Carlo Cesio (1626–1686)
efter Annibale Carracci (1560–1609)

Graverad tryckplåt i koppar: Bacchus och Ariadnes triumf.

Stort fragment av Cesios originalplåt, graverad på 1650-talet. Senare omarbetad till ett ovalt lock för ett kopparkärl med förtent insida, upphöjd ytterkant och två nedhamrade kopparstift i bildytan, ngt nött och bucklig, en liten del av nederkanten borttagen (troligen hål för en slev). 48 × 30,5 cm. Påskrifter a tergo: »Original kopparstick af Annibaldi [!] Carracci f. 1560 + 1609», och »Köpt i Florenz 1869».

Litteratur: Bartsch XXI.110.33. 12 000 kr

¶ Tryckplåten återger centralmotivet i Annibale Carraccis svit av takmålningar för Palazzo Farnese i Rom, numera Frankrikes ambassad. Målningarna, utförda åren kring 1600, dokumenterades några decennier senare i ett ambitiöst planschverk där föreliggande motiv utgör nr 13 av 64 gravyrer: »Galeria nel Palazzo Farnese in Roma […] dipinta da Annibale Caracci / intagliata da Carlo Cesio» (Rom, Jean-Baptiste Collignon (Francesco Collignon), 1657).

Sedan koppargrafikens genombrott under 1400- & 1500-talen har överblivna plåtar fått mycket olika öden. De representerade dels ett metallvärde och kunde återanvändas enligt samma princip som gör att man slipar ned en litografisk sten eller smälter ned utslitna bokstavstyper. Men många har också överlevt, och i flera europeiska länder finns stora samlingar av plåtar från 1500-talet och framåt, såsom Calcografia nazionale i Rom, La Chalcographie du Louvre eller plåtsamlingen i Nationalmuseum.

En annan intressant företeelse är handeln med kopparplåtar mellan olika tryckare och utgivare, som kunde trycka plåtarna igen, ofta med förbättringar av den nötta gravyren eller uppdateringar av motivet. Ibland finns även ett värde knutet till konstnärens namn, vilket förklarar de tusentals blad som i århundraden tryckts från plåtar av grafikens olympier – Rembrandt är paradexemplet – med en sorglig, gradvis försämring av resultatet. Att samlare prisar tidiga avdrag är inte snobberi, utan högst motiverat.

Återanvändningen av föreliggande 1600-talsplåt är helt otypisk, och samtidigt både rörande och snusförnuftig. Den illustrerar visserligen det torra talesättet att »man tager vad man haver», men belyser även den estetiska människans obändiga strävan att snygga till föremålen som slamrar i vår vardag.

Annibale Carracci kallades med sin bror till Rom 1595 för att på uppdrag av kardinal Odoardo Farnese utföra dekorationsarbeten i dennes palazzo, som varit under uppförande i omkring 80 år, med inblandning av bland andra Michelangelo. Carracci utförde sina takfresker i Galleria Farnese 1595–1608, en ambitiös bildsvit med motiv från den klassiska mytologin. Freskerna gjorde honom omedelbart berömd; de hölls under 1700- & 1800-talen för oslagbara mästerverk och jämfördes med Rafaels och Michelangelos fresker i Vatikanen.

Målningarna var emellertid svårtillgängliga i ett privatägt palats, och det är naturligt att bilderna snart spreds i gravyrer. Den grafiska utgåva av Carlo Cesio där vår bild ingår omfattar 64 planscher, varav denna – centralmotivet – återger »Bacchus och Ariadnes triumf», med ett tåg av festande satyrer och menader ystert anförda av Silenus ridande på en åsna, och med Bacchus och Ariadne till vänster i varsin triumfvagn, den förre med druvor i handen, den senare i begrepp att krönas av en svävande putto. Motivet bygger på Ovidius' *Metamorfoser* (VIII:160–82) och som förklaring till målningarna utgavs samtidigt ett litet texthäfte av Giovanni Bellori. Carlo Cesio själv var både målare och gravör, och elev till Pietro da Cortona.

Palazzo Farnese är hörngranne med Birgittahuset, där den heliga Birgitta avslutade sin jordevandring och där även Olaus Magnus bodde och tryckte böcker. Drottning Kristna (som f.ö. övertog Birgittahuset 1673) levde i Palazzo Farnese från sin ankomst till Rom 1655 till 1659, och kunde betrakta Carraccis fresker intill leda.

2. *Graverad tryckplåt i koppar:*
Titelblad (*Biblia* 1647),
med oljemålning a tergo föreställande Susanna i badet.

Danmark, c. 1647 samt 1700-tal (målningen osignerad och odaterad). 17,5 × 13,5 cm.

Litteratur: *Bibliotheca Danica* I:10.

¶ Måleri och grafik förenas på ett unikt sätt i detta objekt, liksom f.ö. Gamla och Nya Testamentet:

Tryckplåten användes för den graverade titelsidan till Nya Testamentet på danska i 1647 års version av Christian IV:s bibel, tryckt i Köpenhamn. Det är den så kallade »Resen-Svaningska bibeln», som i talrika bearbetningar överlevde ända till de auktoriserade nyöversättningarna av Gamla och Nya Testamentet från 1931 resp. 1948. Bibelns benämning avslöjar att det rör sig om Hans Poulsen Resens första danska bibelöversättning från grundspråken (1607) i Hans Svanes reviderade version.

Susanna i badet är en berättelse i Tillägg till Daniel, ett av de tillägg till Gamla Testamentet i Bibeln som betraktas som apokryfiska i de protestantiska kyrkorna.

Berättelsen utspelar sig under judarnas fångenskap i Babylon. Susanna, hustru till Jojakim, dömdes till döden sedan två äldste vittnat falskt om att hon begått äktenskapsbrott. I själva verket hade de tjuvtittat på henne då hon badat i trädgården, och anklagat henne för otrohet inför judarnas råd när hon vägrat ha samlag med dem. Profeten Daniel fick en ingivelse från Gud att Susanna var oskyldig och såg till att de båda vittnena förhördes var för sig. Deras berättelser skiljde sig åt beträffande var händelsen skulle ha ägt rum, varpå Susanna frikändes, och männen dömdes för att ha vittnat falskt.

3. Louis Masreliez
(Paris 1748–Stockholm 1810)
Offerscen.

Etsning på blågrått papper. Med tillägnan etsad i plåten nedanför bilden i konstnärens handstil: »Premier essai dedié a mon cher père». 16,5 × 13 cm.

Litteratur: E. & C. Hultmark & C. D. Moselius, *Svenska kopparstickare och etsare* 1500–1944 (1944), sid. 232. Gunnar Jungmarker, »Svensk grafik från sjuttonhundtratalets mitt till inemot artonhundratalets slut», *Svensk grafik från tre sekler* (red. Harald Sallberg & Gunnar Jungmarker, 1957), sid. 43 (avbildad). Ett exemplar ingick i utställningen *Då och nu. Svensk grafik* 1600–1959 (Stockholm 1959), s. 49 i katalogen (nr 250).

14 000 kr

¶ »Ett första försök, tillägnat min kära fader.» Masreliez lärde sig etsa för Jean Eric Rehn och Per Floding på 1760-talet och dedicerade sina tidigaste blad till anhöriga och familjens vänner. Någon egentlig marknad för svensk originalgrafik hade inte utvecklats ännu; den hade fortfarande en intim karaktär och stannade huvudsakligen inom en liten krets av vänner och samlare.

Mycket sällsynt.

OPTIMO PARENTI
FILIUS POSUIT
Gustave Adolphe Baron de Reuterholm,
Seigneur de Svidia, &c. &c.
Président de la Chambre Roïale des Révisions de Suède,
Grand-Chambellan de Sa Majesté la Reine Douairiere, &c. &c.
Peint à Rome par Angelica Kaufmann L'Année 1792.
Desiné par Ludovico Cosizzari
Gravé dans cette même Ville par Girolamo Carattoni

4. Ludovico Corazzari (?1758–?1810) & Girolamo Carattoni (?1749–c. 1809) efter Angelica Kauffmann (1741–1807)

Graverad tryckplåt i koppar: Gustaf Adolf Reuterholm. Porträtt.

Utförd i Rom 1793. Signerad: »Peint a Rome par Angelica Kauffmann l'année 1792. / Dessiné par Ludovico Corazzari / Gravé dans cette même ville par Girolamo Carattoni». 43,3 × 29,7 cm. Med några repor.

Litteratur: Jfr *Index över svenska porträtt,* 2, s. 665. 45 000 kr

¶ Tryckplåten för den graverade versionen (se följande post) av den schweiziska konstnären Angelica Kauffmanns ståtliga porträtt av Reuterholm, målat i Rom 1792 (NM 6728, gåva 1981 av Nationalmusei vänner). Plåten utfördes på uppdrag av föremålet.

»[Angelica] Kauffmann arbetade mycket medvetet på sin karriär. Vid 1700-talets slut hade hon etablerat sig som ledande porträttkonstnär i Rom – ett av dåtidens viktigaste konstcentra. Här målade hon år 1792 ett porträtt av Gustaf Adolf Reuterholm. Målningen är en självmanifestation där den svenske baronen, som var i onåd hos Gustav III, låtit avbilda sig som antik romersk senator. En samtida källa [Johan Albert Ehrenström] påstår att Reuterholm uppskattade Kauffmanns porträtt så mycket att han brukade buga sig för målningen, när han passerade den i sitt hem. Tack vare en generös gåva från Nationalmusei Vänner kunde denna målning år 1981 förvärvas till Nationalmusei samlingar» (Nationalmuseum).

5. *Gustaf Adolf Reuterholm.*

Graverat porträtt utfört i Rom 1793. Signerad: »Peint a Rome par Angelica Kauffmann l'année 1792. / Dessiné par Ludovico Corazzari / Gravé dans cette même ville par Girolamo Carattoni». 42 × 29 cm. 1700-talsavdrag med råkanter, lätt veckat.

Litteratur: *Index över svenska porträtt,* 2, s. 665. 3 000 kr

¶ Gravyr från ovanstående plåt. Porträttet utfördes på uppdrag av föremålet och avbildar honom i antik romersk dräkt med sina föräldrars planerade gravmonument i bakgrunden till höger och bredvid honom till vänster en byst av fadern Esbjörn Kristian Reuterholm i antik stil med dennes riksrådhatt vid foten. I Gustaf Adolf Reuterholms händer, vilka vilar i hans knä, återfinns några av de tal han höll vid riksdagarna på 1780-talet.

Paket
N° 30

401

4 Gravures à Bachi Tempel. (på en plåt).

1/
Inscrip:
"Puff!..... hvad det kostar på, när hon ser ned på Kragen!".....

Sign: El: M. invt. J. F. M. Sc:

2/
Inscrip:
"Var redo Bacchi Folk, att Winets Lofsång göra."

Sign: Elias Martin invt, J. F. Martin. Sc

3/
Inscrip:
"Hvad nummer har ditt Kärl, Kor Kärran fram, lätt se?

Sign: El: Martin, invt. J. F. Martin. Sc

4/
Inscrip:
"..... Åkierthal, han var i lifvet Krögare!"....

Sign: El: Martin invt. J. F. Martin. S

5. (Carl Michael Bellman) | Johan Fredrik Martin (1755–1816) efter Elias Martin (1739–1818)

Graverad tryckplåt i koppar:
Fyra graverade vinjetter för Bacchi tempel (1783)
av Carl Michael Bellman.

21,5 × 15,9 cm. Ngt nött och repad. Förvarad i ett sentida avdrag av plåten, det hela i ett handskrivet konvolut med detaljerad beskrivning av plåtens olika motiv. Plåten med liten sentida etikett a tergo.

Proveniens: Clas-Otto Rubens Bellmansamling, såld på Stockholms Auktionsverk 2012–13; plåten inköpt på Beijers Auktioner 20 mars 1981.

Litteratur: Hans Frölich, *Bröderna Elias och Johan Fredrik Martins gravyrer* (1939), s. 42, 76 & 242–44 (plåtens gravyrer motsvarar nr 219–22). Johan Fredrik Martins 8 vinjetter till Bacchi tempel rymdes på två plåtar; här rör det sig om Frölichs »II:dra plåt», med bilderna 4, 7, 8 och 9 (medan den I:sta plåten rymde 1, 3, 5, och 6). Bild 2 graverades av Elias och förtecknas av Frölich bland dennes arbeten (s. 166, nr 102). Marianne Nyström, »Bellmans val av illustratörer», *Myt och sanning om Carl Michael Bellman* (1994), s. 108–14.

¶ Ett unikt objekt, i vilket Sveriges främsta grafiker från den gustavianska perioden samarbetar kring illustreringen av tidens mest omtyckte författare! Elias Martin var god vän till Bellman och målade bl. a. dennes porträtt.

Bröderna Martin utförde sammanlagt nio bilder för *Bacchi tempel öpnadt vid en hieltes död.* De ingår såväl i originalupplagan av 1783 som i andra upplagan av 1815. Bilderna hör till deras tidigaste bokillustrationer och utfördes som gravyrer i punktmanér av Johan Fredrik efter tecknade förlagor av Elias. Den senare graverade själv en av bilderna, och kan enligt Frölich möjligen även ha deltagit i graveringen av de övriga. Bilderna på denna tryckplåt utgör vinjett nr 4, 7, 8 och 9, vilka alltså trycktes på ett enda blad för att sedan delas längs två tryckta linjer. Bilderna klistrades slutligen in på utsparade platser i boken.

Bellmans sångspel *Bacchi Tempel* hade sitt ursprung i hans fiktiva, bacchusdyrkande sällskap Bacchi Orden, en parodi på tidens ordensväsen med riddare som kvalificerade sig genom att ertappas berusade i rännstenen. Bellman framträdde med »ordenskapitel» i Bacchi orden redan på 1760-talet och planerade den ambitiösa utgåvan av 1783 i flera år, bl. a. genom att engagera bröderna Martin för illustreringen, vilken alltså skulle ske i påkostad koppargrafik.

Till märkvärdigheterna med dessa illustrationer hör just att de var valda och godkända av Bellman själv. Han tillkännagav således illustreringen i Stockholms-Posten vid utgivningen 1783:

»Warandes detta arbete försedt med Vignetter och Kopparstick af godkände Swenska Mästare, samt Noterne i Koppar graverade. Carl Mich. Bellman».

I tidningens notiser betecknades vignetterna såsom »Suberba», varför boken borde »blifwa mycket wäl passande til Julklapp» (citerat efter Nyström, sid. 108–9).

6. Jonas Engberg

(f. 1833)

Graverad trästock för xylografi:
Dekoren på en rikt bemålad åttkantig Rörstrandsbricka från 1733.

Gravyr på hårt trä med det åttkantiga motivet utsparat och materialet utanför nedskuret. 14 × 11 × 2,4 cm. Prydlig påskrift i bläck a tergo: »Till H. Bukowskis kat. nr. 40 (E. A. Bomans saml.) sid. 2, fig. 1. / G. af H. Bukowski 28/4 1896». Odaterad men utförd senast 1879.

Litteratur: Stocken avtryckt i G. H. Stråle, *Rörstrands historia och tillverkningar* 1726–1850, Stockholm 1879 (Rörstrands samling af fajans och porslin, 1), sid. 69. Därefter avtryckt som inledande xylografisk plansch i H. Bukowski & L. Looström: *Förteckning öfver framl. byggmästaren och konstvännen E. A. Bomans efterlemnade dyrbara och valda samlingar.* 3. *Den svenska keramiken (Rörstrands och Mariebergs tillverkningar), som kommer att genom auktion försäljas i Stockholm onsdagen den* 21 *mars* 1888 […] *och följande dagar,* Stockholm 1888 (Bukowskis, katalog 40). Slutligen reproducerad i Emil Hannover, *Keramisk handbok,* 1 (1919), sid. 461. 12 000 kr

¶ Illustrationen från denna ytterst detaljerade tryckstock har ackompanjerat ett märkvärdigt svenskt fajansföremål, en rörstrandsbricka från 1733 som hör till de äldsta daterade svenska fajanserna överhuvudtaget. Från E. A. Bomans samling vandrade brickan 1888 till Rörstrands egen keramikhistoriska samling och därefter (1926) till Wilhelmina von Hallwyl, i vars efterlämnade samlingar den ännu ingår.

Brickan tycks ha varit okänd 1870 när G. H. Stråle (1826–1896), stor kännare av äldre svensk keramik och ägare av Rörstrands porslinsfabrik i Stockholm, utgav sin första historik över företaget, där en bricka av Anders Fahlström från 1738 upptas som den äldsta kända rörstrandspjäsen.

Några år senare har dock brickan av 1733 intagit sin rättmätiga plats i keramikhistorien. 1876 ingick den i en utställning med föremål från olika samlingar, och inför utgivningen av Rörstrands historia och tillverkningar 1726–1850 (Stockholm 1879) har Stråle låtit gravera föreliggande ambitiösa tryckstock, som används för första gången till illustrationen på sid. 69 med ganska utförlig text på sid. 68–72.

Inte mycket är känt om stickets gravör, bollnässonen Jonas Engberg (f. 1833), som utöver denna trästock graverade ytterligare några illustrationer för Stråles bok. Han påbörjade 1886 en resa via Frankrike och England till Amerika, men försvann spårlöst under resans gång.

Brickan ingick vid denna tid i E. A. Bomans samling, och när denna skingrades på auktion 1888 måste det ha varit en självklarhet att fatet skulle avbildas i katalogen. Stocken används där till frontispis, och brickan utgör katalogens första nummer, »den äldsta kända Rörstrandspjesen och ett af de märkligaste föremålen i samlingen».

Bomans samling av äldre svensk keramik beskrivs i katalogförordet som den rikaste i både privat och offentlig ägo, men de försök man gjort för att knyta samlingen till något av landets museer beskrivs som fruktlösa. Därför har man lagt stor omsorg på katalogen, samlingens dokumentation sedan själva monumentet tillåtits »falla i stycken». I förordet tackas Stråle, som lånat ut klichéer från sina keramikhistoriska arbeten.

På Bomans auktion var det naturligt nog Stråle själv som ropade in brickan till sin keramiska samling på Rörstrand. Brickan sågs där bl. a. av C. M. Carlander, som i sin bok *Miniatyrmålare i Sverige* (1897, s. 94–95) funderade kring vem som dolde sig bakom brickans signatur »Thelot». Troligen avser signaturen »Stockholm / Thelot:f. / Hunger / 1733» dels Philip Jacob Thelot d.y. som verkade vid Rörstrandsfabriken under denna tid, dels den kringvandrande arkanisten och emaljarbetaren Christoffer Conrad Hunger (tidigare verksam vid porslinsfabrikerna i Meissen och Wien) och verksam vid Rörstrand från omkring 1728 till 1733 då han blev uppsagd.

I samband med Rörstrands nedläggning i Stockholm och fabrikens rivning 1926 kom brickan ännu en gång ut på marknaden, och förvärvades då av Wilhemina von Hallwyl. Den ingår ännu i hennes efterlämnade samlingar i Hallwylska museet.

Förvärvet dokumenteras detaljerat i det Hallwylska katalogverket, där brickan förtecknas på sid. 120–22 i grupp 46 (Ler- och stengods; Fajans m.m.), med signum XI:E.d.1.

(»Inköpt af Wilhelmina von Hallwyl, f. Kempe, å auktion, hållen af Aktiebolaget H. Bukowskis konsthandel i Rörstrands försäljningslokal, Rörstrandsgatan, Stockholm, 16 september 1926. Katalog 256 n:r 1, se räkning 17 september 1926. Betald 23 september 1926, se Hufvudbok (hushållskonto). Pris: Kr. 3600, se räkning.»)

Engbergs synnerligen fina trägravyr är ett utmärkt exempel på vad man under 1800-talet kunde uppnå med denna teknik. Detaljarbetet framstår som häpnadsväckande när man granskar tryckstocken i släpljus. När det gäller bokillustrationer

i äldre tid avgjordes användningen av koppargrafik respektive träsnitt och trästick (trägravyr, xylografi) huvudsakligen av tekniska omständigheter.

Illustrationer från trästockar användes länge till enklare illustrationer eftersom tryckstocken kunde monteras tillsammans med bokstavstyper till en trycksats och tryckas samtidigt med texten i samma press. Koppargrafik trycktes däremot i en valspress och kunde inte tryckas samtidigt som texten - såvida inte även den var graverad!

Koppargrafik till böcker måste alltså antingen tryckas separat som planscher, eller på särskilda blad i tryckarket (vanligen titelblad), eller som ett särskilt moment i utsparade ytor i den tryckta texten, eller som lösa bilder att klistra in (se Bellman / J. F. Martin ovan). Koppargrafik användes därför ofta till mera påkostade verk, exempelvis planschverk där det kostnärliga inslaget var stort eller till vetenskapliga publikationer som ställde stora krav på illustrationernas precision.

Under 1800-talet skedde emellertid en stor utveckling inom »trägrafiken», då man istället för att skära illustrationerna i längdträ började gravera dem i ändträet av hårda träslag som buxbom. Engelsmannen Bewick uppnådde redan i slutet av 1700-talet stora konstnärliga resultat på så sätt, och tekniken, som var prisvärd och slittålig, kom även att användas flitigt i dagspressen.

Även denna trägravyr av Engberg är ett anmärkningsvärt exempel på teknikens möjligheter.

Fig. 1.

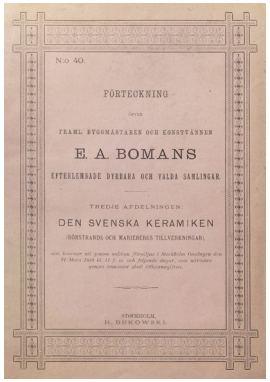

N:o 40.

FÖRTECKNING

ÖFVER

FRAMLI BYGGMÄSTARES OCH KONSTVÄNNES

E. A. BOMANS

EFTERLEMNADE DYRBARA OCH VALDA SAMLINGAR

TREDJE AFDELNINGEN:

DEN SVENSKA KERAMIKEN

(BÖRSTRANDS OCH MARIEBERGS TILLVERKNINGAR).

STOCKHOLM.
H. BUKOWSKI.

7. (Carl Flodman) (1863–1888) | Gustaf Lamm

Carl Flodman och hans etsningar. […] Med en originaletsning af konstnären och hans porträtt af F. Boberg.

Stockholm, tryckt hos Gernandts boktr.-aktiebolag, 1888. 4:o. [11] + 8 sid. + Flodmans porträtt graverat av Boberg + 1 etsning + 3 planscher. Genomgående tryckt på tjockt handgjort papper, bilderna med skyddande silkespapper. Samtida välbevarat helpergamentband, sparsam linjedekor i guld, främre omslaget med titeltryck i guld medbundet, inlagan oskuren frånsett övre guldsnitt (G. Hedberg, Kongl. hofbokbindare).

Den tillhörande originaletsningen från 1888 är upptagen i förteckningen som nr 4 (»En något förfallen stuga»); plåten tillhörde författaren. Planscherna utgörs av de tre Flodman-blad som utgavs av Föreningen för grafisk konst 1888, 1889 resp. 1890, tryckta av Generalstabens litografiska anstalt (»Vinterbild», »Ekar vid en sjö» & »Parti af Köpingsån»).

Trytferad med två minimala originalteckningar (landskapslavyrer, knappt 4 × 2,5 cm) monterade på ett blad före titeln, den ena signerad av Flodman med initialerna »C. F.». 7 500 kr

¶ Carl Flodman (1863–1888) fick ett alltför kort liv och hans samlade oeuvre av måleri och grafik är mycket liten. Föreliggande påkostade och mycket bibliofila publikation i endast 100 exemplar förtecknar hans 9 utsökta etsningar.

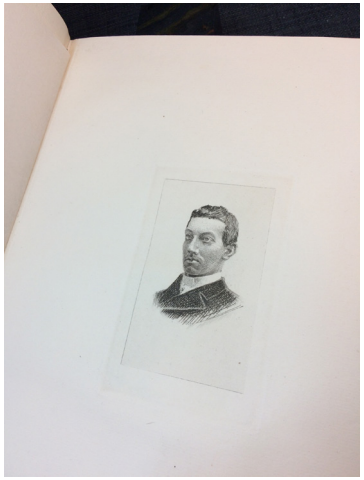

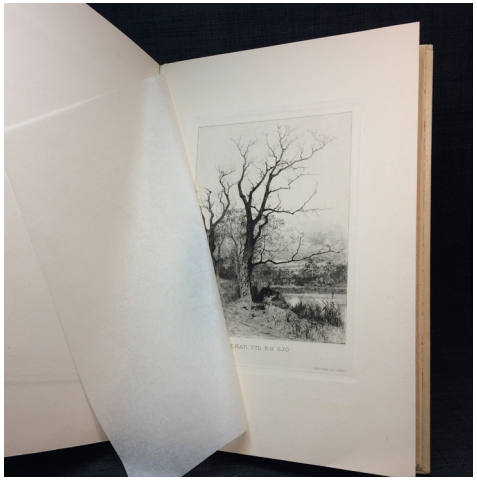

8. Carl Larsson

(1853–1919)

Suzanne och Gunlög.

Etsning, 1915. Etat 1 (av 2), före all text. Plåtmått 29,9 × 19,8 cm, bladet 44,2 × 32,5 cm. Bladet endast mycket svagt och jämnt gulnat, gott skick.

Med påskrift av titeln i blyerts i övre bildkanten samt egenhändig dedikation i blyerts nedanför bilden: »Till Gurli med önskan om allt Godt! / Detsamma till hennes man! / Larssons gm C. L.»

Litteratur: Hjert & Hjert 104 (»Sällsynt»).

¶ Motivet föreställer Carl Larssons dotter Suzanne Ranström, och hennes dotter Gunlög.

Man kunde ha gissat på Gurli Linder (1865–1947) som mottagare av detta blad; hon erhöll exempelvis 1906 en akvarellerad Larssonteckning av rosor med dedikation. Av formuleringen att döma är hon dock en mindre trolig kandidat i detta fall, enär hon var ogift vid denna tid efter sin uppslitande skilsmässa från Nils Linder 1903.

Ces chants de Milarepa, imprimés sur papier d'Auvergne fabriqué à la main et séché à l'air sur corde au Moulin Richard de Bas et portant la marque particulière de Georges Braque et de Aimé Maeght, ont été tirés à 100 exemplaires, numérotés de 1 à 100; les exemplaires numérotés de 1 à 10 contiennent une suite des eaux-fortes. Il a été tiré à part 10 exemplaires nominatifs H.C.

Exemplaire N° 75

G Braque

9. Georges Braque
(1882–1963)
Milarepa. […] Traduction de Jacques Bacot. Eaux-fortes de Georges Braque..

Paris, Maeght editeur, 1950. 23,5 × 34 cm. Med 5 etsningar. Textens 11 anfanger också utformade av Braque.

Nr 75 av endast 100 exemplar. Tryckt på papier d'Auvergne. Kolofonen (belägen i bokens början) signerad av konstnären i blyerts: »G Braque». Den oskurna inlagan i falsade ark, i förlagets pergamentband med målad titeltext på frampärmen. I ett ytterst svagt nött skjutfodral.

Proveniens: Georg Svensson (1904–1998), framstående samlare av konstnärligt illustrerade böcker; sjuttioårsgåva av honom 1987 till vännen och kollegan Gerard Bonnier (1917–1987). Med den senares exlibris, en etsning av Bertil Bull Hedlund föreställande basaren på Norrbro.

Utställd: Medan exemplaret ännu var i Georg Svenssons ägo ställdes det ut på *Hundra illustrerade böcker ur en privatsamling* (Kungl. Biblioteket 1980), nr 37 i katalogen: »Den tibetanske 1000-talsmystikerns sånger, nyöversatta till franska, illustrerades av Braque med fem etsningar, som varierar ett av konstnären älskat tema, den flygande fågeln. Braque gjorde också dekoren till den ganska originella typografin.»

Litteratur: Dora Vallier, *Braque*, 63. *The Artist & the Book*, 36. Castleman, *Century of Artists Books*, s. 116.

60 000 kr

Fotograf nr 1, 2a, 4, 5, 6b-c Magnus Wijk